

15
57

Evangélikus
Hittudományi
Egyetem

DOKTORI ISKOLA

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

*A vallásos szervezeti kultúraváltás motivációi és vezetői kihívásai a Keresztény Advent
Közösséghez tartozó tagok Hetednapi Adventista Egyházhoz való csatlakozásának fényében*

Készítette: Ósz-Farkas Ernő

Témavezető: Prof. Dr. Hafenscher Károly,
EHE Gyakorlati Teológiai Tanszék vezetője
és
Prof. em. Dr. Tomka János
PTF Vezetéstudományi Szakterület felelőse

Budapest, 2023.06.30

Tézisfüzet

2015. április 23-án a Keresztény Advent Közösség (továbbiakban KERAK) és a Hetednapos Adventista Egyház (továbbiakban HNA) hivatalban lévő vezetői aláírták a megbékélési dokumentumot „A tárgyalódelegációk átfogó rendezési javaslata” címmel, melynek eredményeként több, mint hétszáz fő döntött a csatlakozás mellett, ami egy ötezer felnőtt tagot számláló hazai kisegyház életében rendkívüli történésnek számít úgy lelki, szociológiai, mint vezetéstudományi szempontból. Az egyházszakadás óta eltelt negyven év alatt, legalább nyolc nagy, nemzetközi mediáció segítségével lefolytatott egyesülési kísérlet kudarcba fulladt.

A disszertáció célja a fenti esettanulmány alapján megvizsgálni az egyházon belüli szervezeti kultúraváltás sajátosságait, ennek motivációit és vezetői kihívásait a folyamat különböző szakaszaiban. A kutatás módszertana a vonatkozó szakirodalom elemzését kombinálja a fókuszcsoportokra alapozott kvalitatív analízissel, csoportinterjúk alkalmazásával, Richard Osmer által javasolt gyakorlati teológiai megközelítéssel. A disszertáció hat kérdéssel foglalkozik, hat hipotézist állít fel, amelyre hat tézis kerül megfogalmazásra (bővebben a disszertáció VI. fejezetében)

1. Milyen motivációk indították el az 2015-ös csatlakozási folyamatot negyven éves folyamatos kudarcba fulladt kísérletezés után?

Hipotézis: A vallási identitáskrizis a csatlakozás alapmotivációja lehet.

A hipotézissel összhangban fogalmazható meg az első tézis: **bármilyen okból szétszakadt vallási egységek rendezési, megbékélési, gyógyulási folyamatát a belső csalódások keserű tapasztalatában tudatosult identitáskrizis indítja el egy Ige-központú elvi meggyőződésre hivatkozva. A csoporton belüli csalódás felülírja az identitást.**

2. Van-e összefüggés a szakadást kiváltó és a csatlakozást előidéző motivációk között?

Hipotézis: Az egyházszakadás és az egyházhoz való csatlakozás egymással ellentétes vallásszociológiai folyamatok, ezért alapvetően nincs összefüggés a két folyamatot kiváltó alapmotivációk között

Második tézis: **Vallási szakadás és csatlakozás alapmotivációi között szoros korrelációs kapcsolat van.**

3. Milyen belső és külső dinamikák mozgatják az egyházi folyamatokat?

Hipotézis: Az egyházi kereteket szétvető és azokat összetartó folyamatokat alapvetően különböző hitbéli meggyőzések és hitéleti irányzatok mozgatják.

Harmadik tézis: **Vallási szakadások azonos szociológiai, társadalmi, lélektani és vezetéstechnikai törvényszerűségeket követnek, annak ellenére, hogy szellemi vezetőik mindig teológiai, lelki indokokkal magyarázzák annak szükségszerűségét. A szakadás és a csatlakozás kiváltó okainak egyezése miatt, a csatlakozás is sokrétű folyamat, amiben a szociológiai, társadalmi, lélektani és vezetéstechnikai törvényszerűséseknek meghatározott szerepe van. Szakadás akkor következik be, amikor az elemzésben felsorolt okok (külső: társadalmi-politikai; belső: eltérő teológiai irányzatok, elégedetlenség, ki nem elégített szükségletek; hatalmi: hatalmi erőter megbillen, hatalmi játszmák, legitimációs krízis; identitási: függetlenedési vágy, identitás deficit vagy válság; karizmatikus vezető fellépése: elnyomott vezetői ambíciók, vezetők vagy potenciális vezetők személyes sérelmei) többsége összeáll és ezáltal robbanó elegyet képez. Ezzel párhuzamban kijelenthető, hogy az egység akkor áll helyre, ha a csatlakozást kiváltó okok gyógyító eleggyé állnak össze.**

4. Mennyiben magyarázható a vallási kultúraváltás az üzleti modellekkel?

Hipotézis: Az üzleti és a vallási világ mozgató rugói különböznek, ezért a vallásos kultúraváltás sem magyarázható az üzleti világban felállított kultúraváltási modellekkel

Negyedik tézis: **A vallási kultúraváltás főbb vonulatai megegyeznek az üzleti kultúraváltással, de annak sajátosságai miatt kombinált modellre van szükség.**

5. A vallásos kultúraváltás milyen sajátos vezetési többletfeladatokat hordoz?

Hipotézis: A vallásos kultúraváltás vezetési kihívásai alapvetően nem különböznek a vállalati változási folyamatokat kísérő kihívásoktól.

Ötödik tézis: **A vallásos kultúraváltás vezetési kihívásai alapvetően nem különböznek a vállalati változási folyamatokat kísérő kihívásoktól, de a spirituális dimenzióban többletfeladatok jelentkeznek. A vallási kultúraváltás legnagyobb kihívásából adódóan: a változáshoz időnként át kell lépni a vezetőt, aki meg akarja állítani az időt; a sikeres kultúraváltáshoz építeni kell a korábbi vezetői tapasztalatokra.**

6. Az egyház belső egységét milyen folyamatok biztosítják egy kultúraváltási periódusban?

Hipotézis: Az egyház belső egységének megőrzése elsősorban vezetési kérdés

Hatodik tézis: **Az egyház belső egységének megőrzése egy kultúraváltási folyamatban egyenesen arányos a megtérési élmény intenzitásával.**

7. További megállapítások

A kutatás tanulságai szerint a megbékélés elősegítésében szerepet játszhat:

- a vallási identitás fő pilléreinek tisztázása, ami közös platformot teremthet szembenálló csoportok között
- a konfliktusokkal, traumákkal terhelt múlt feldolgozása nem az objektivitás igényével, hanem a különböző megélési tapasztalatok tiszteletével és elfogadásával lehet eredményes
- bizalmi légkör helyreállítása csak hiteles vezetés által lehetséges, akiket elfogad a szervezeten belüli csoportok többsége
- a megbékélés spirituális dimenzióinak szemléltetése és tanítása fontosabb, mint a különbségek állandó felszámolásának kísérlete
- a külső, társadalmi körülmények felismerése fontos lehet belső változások munkálásában. Külső körülményeket előidézni nem lehet, de azok kedvező hatásait észrevenni és felhasználni annál inkább
- kulturális változások felülről lefele haladnak, ritkán alulról felfele, ezért a vezetésnek aktív szerepe van a változásban
- a transzformációs vezetési stílus a kultúraváltási folyamat legfontosabb tényezője, a tudásmegosztás támogatása pedig a legfontosabb vezetői feladata lehet vallási közegben is
- különböző kultúrájú csoportok találkozásánál az integráció nehezen megkerülhető folyamat, mert a kettős kötődés rögzülése a szervezet egységét kikezdi. Nem lehet sokáig a korábbi identitáshoz kötődni és az újban élni, mert identitászavar keletkezik egyéni, illetve konfliktus szervezeti szinten

Publikációk

A disszertáció témájához kötött lektorált tanulmányok

1. *Promoting the Birth of New Leaders In the Church Based on Barnabas' Example*
In: Béla Levente Baráth; Gábor Kiss; Alexandra Mikó-Prém (szerk.) THROUGH YEARS AND DENOMINATIONS: English Volume of the Conference of Junior theologians and Doctoral Students 2018-2021. Debrecen. Debreceni Református Hittudományi Egyetem. pp 287-302 (2022)
2. *Egyházszakadások mintázata a kommunizmus idején*
In: Kajos Luca Fanni, Bali Cintia, Puskás T; Szabó R (szerk.) XI. Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2022 Tanulmánykötet: 11th Interdisciplinary Doctoral Conference 2022. Conference Book.
3. *Egyházszakadást követő csatlakozási folyamat motívumai a Hetednap Adventista Egyházban*
In: Kajos Luca Fanni, Bali Cintia, Preisz Zsolt; Szabó Rebeka (szerk.) X. Jubileumi Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2021 tanulmánykötet = 10th Jubilee Interdisciplinary Doctoral Conference 2021. Conference book.
4. *Practical Theological Interpretation on Burnout*
In: Kiss Gábor (szerk.) Fiatal Kutatók és Doktoranduszok X. Nemzetközi Jubileumi Teológuskonferenciájának Tanulmánykötete: Volume of the 10th Jubilee Conference of Junior Theologians and Doctoral Students. Budapest. Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ). pp 426-442 (2020)

Egyéb szakmai tanulmányok

5. *A Sátántangó intertextuális kapcsolata a Jelenések könyvével*
ATF Szemle / Adventista Szemle (1787-0178): 2021/1 pp 67-83
6. *Korszakváltás a misszióban: A Covid előtti időszak tanulságai a DET gyülekezeteiben*
ATF Szemle / Adventista Szemle (1787-0178): 2022/1 pp 135-151
7. *Aszkézis és eszkaton*
ATF Szemle / Adventista Szemle (1787-0178): 2020/2 pp 89-101

Ismeretterjesztő tanulmányok

lásd. MTMT - <https://m2.mtmt.hu/frontend/#view/Publication/SmartQuery/1127/>